

WŁODZIMIERZ
ILJICZ

LENIN

1870 - 1970

MUZEUM RUCHU REWOLUCYJNEGO
ODDZIAŁ MUZEUM OKRĘGOWEGO W BIAŁYMSTOKU

WŁODZIMIERZ ILJICZ L E N I N

w 100 rocznicę urodzin

PRZEWODNIK PO WYSTAWIE
KSIĄŻEK O TEMATYCE LENINOWSKIEJ

„IDEE LENINA SĄ NIEŚMIERTELNE”

BIAŁYSTOK, UL. KILINSKIEGO 6
KWIECIEŃ 1970

Opracowanie naukowe

Borys Nikitiuk

Scenariusz opracował

Jerzy Szumski

Zdjęcia

Wiktor Wołkow

Oprawa plastyczna

Regina Marczuk

Partia i Lenin

bliźnięta — bracia,

kogo bardziej

matka — historia ceni?

Mówimy — Lenin,

a w domyśle —

partia,

mówimy — partia,

a w domyśle —

Lenin.

WŁODZIMIERZ MAJAKOWSKI

Cały postępowy świat uroczyście obchodzi wielką i chlubną rocznicę stulecia urodzin najwybitniejszego teoretyka marksizmu i praktyka rewolucji socjalistycznej, przywódcy rosyjskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego, twórcy partii bolszewickiej i państwa radzieckiego — **Włodzimierza Iljicza Lenina**.

Imię Włodzimierza Iljicza Lenina wraz z imionami Karola Marksa i Fryderyka Engelsa — symbolizuje najgłębszy zwrot w dziejach ludzkości; narodziny teorii naukowego socjalizmu i powstanie systemu socjalistycznego jako nowej formacji społeczno-ustrojowej.

Lenina znamy jako filozofa i socjologa, historyka i ekonomistę, prawnika i badacza kultury, twórcę partii bolszewickiej i państwa socjalistycznego, konspiratora i męża stanu. Nauki Jego są drogowskazem w działalności całego międzynarodowego ruchu komunistycznego i robotniczego.

Dla nas Polaków myśli i czyny Lenina posiadają doniosłe znaczenie. Lenin w swojej działalności żywo i wnikliwie interesował się sprawami polskimi, a szczególnie polskim ruchem robotniczym.

Lenin pozostawił po sobie niezwykle rozległy, płodny i owocny dorobek twórczości naukowej. Napisał on setki książek i broszur, tysiące artykułów i listów.

Ogromny i niepowtarzalny wkład teoretyczny i praktyczny w twórczy rozwój marksizmu, w dzieło przeprowadzenia zwycięskiej Rewolucji Październikowej przedstawia w skrótowny sposób wystawa książek o tematyce leninowskiej pt.: **„Idée Lenina są nieśmiertelne”**. Została ona zorganizowana przez Muzeum Ruchu Rewolucyjnego, przy współudziale Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białymstoku. Na wystawie zgromadzono ponad sto pozycji książkowych w wielu językach.

Ekspozowane na wystawie prace usystematyzowane zostały i podzielone na siedem zasadniczych części.

Część pierwsza obejmuje wybrane dzieła zawierające genialne, twórcze rozwinięcie socjalizmu naukowego Marksa i Engelsa w warunkach epoki imperializmu i światowej rewolucji socjalistycznej. Wśród tych pozycji można wymienić „**Państwo a rewolucja**”, „**Imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu**”, „**Materializm a empiriokrytycyzm**”, „**Zeszyty filozoficzne**”.

Część druga zawiera prace związane z problematyką organizacji partii robotniczej nowego typu. Znajdujemy tu takie fundamentalne dzieła Lenina jak: „**Co robić?**”, „**Krok naprzód dwa kroki wstecz**”, „**Dwie taktyki socjaldemokracji w rewolucji burżuazyjno-demokratycznej**”.

Część trzecia obrazuje Lenina jako przywódcę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej. Ekspozujemy tu słynne leninowskie „**Tezy kwietniowe**”, w których po raz pierwszy została sformułowana i uzasadniona możliwość pokojowego przerastania rewolucji burżuazyjno-demokratycznej w socjalistyczną, a także pierwsze dekryty władzy radzieckiej, których autorem był Lenin.

Część czwarta ukazuje Lenina jako twórcę pierwszego na świecie państwa socjalistycznego, organizatora jego gospodarki, aparatu administracyjnego, sił zbrojnych.

Część piąta przedstawia rolę Lenina w międzynarodowym ruchu robotniczym, zwłaszcza w tworzeniu III Międzynarodówki i kształtowaniu jej programu.

Część szósta dotyczy stosunku Lenina do sprawy niepodległości Polski, polskiego ruchu rewolucyjnego, jego kierunku i charakteru.

Warto tu wspomnieć, że w latach 1918—1932 ukazały się w języku polskim siedemdziesiąt dwa tytuły prac Lenina, w tym czternaście zostało wydanych w Polsce. Pierwsze dwie publikacje ukazały się w 1919 r. w Warszawie. Były to „**Państwo a rewolucja**” i „**Imperializm jako najwyższy etap w rozwoju kapitalizmu**”. Prawie przez dziesięć lat reprezentowały one teoretyczną myśl Lenina w Polsce. W okresie późniejszym zostały wydane cztery tomy Dzieł wybranych W. I. Lenina.

Dzisiaj gdy cały świat obchodzi uroczystości 100-ną rocznicę urodzin W. I. Lenina, gdy ukazały się i ukazują setki i tysiące książek we wszystkich prawie językach świata, omawiające jego życie i działalność te skromne począt-

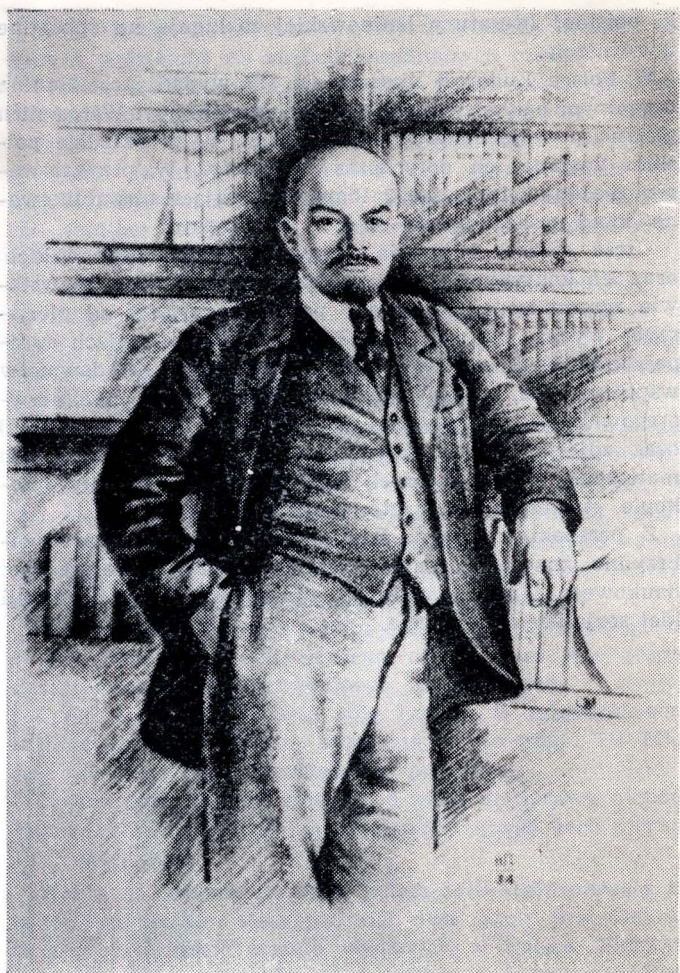
ki polskiej literatury leninowskiej zasługują na specjalne wyróżnienie.

W Polsce Ludowej ukazało się 217 wydań, prac Lenina o ogólnym nakładzie około 10 mln egzemplarzy. Wśród nich główną pozycję stanowi edycja Dzieł. W przekładzie polskim wydano ich dotychczas 40 tomów. W przygotowaniu znajdują się dalsze 3 tomy zawierające niepublikowane dotąd prace Lenina.

Część siódma obrazuje zwycięstwo idei leninowskich oraz ich kontynuację we współczesnym świecie. Na wystawie zgromadzono różnorodne prace (począwszy od pierwszych wydań w Kraju Rad, Polsce i innych krajach europejskich w okresie międzywojennym oraz wydawnictw współczesnych, a skończywszy na dokumentach, np: pierwszego numeru leninowskiej „**Prawdy**” z 5 maja 1912 roku) oraz zdjęcia Lenina. Ujednolicenie tak wszechstronnych materiałów, wśród których znaczną część stanowiły fotokopie, stwarzało organizatorom duże trudności.

Z perspektywy czasu łatwiej jednak było pokazać olbrzymie znaczenie leninowskiego dorobku teoretycznego: naukowego i publicystycznego dla rozwoju oraz realizacji idei socjalizmu w świecie.

Lenin był człowiekiem o głębokiej i wszechstronnej wiedzy.

Выпуск III.

ЧТО ТАКОЕ „ДРУЗЬЯ НАРОДА“

*

КАКЪ ОНИ ВОЮЮТЪ ПРОТИВЪ

СОЦІАЛ ДЕМОКРАТОВЪ.

Сентябрь 1894.

Издана
провинциальной группой
социал демократовъ.

Strona tytułowa pierwszego rosyjskiego wydania pracy „Co to są „przyjaciele ludu” i jak oni wojują przeciw socjaldemokratom” (1894 r.).

ИЗДАНИЕ Ж. И. БОДОВОЗОВОЙ.

Владимиръ Ильинъ.

РАЗВИТІЕ КАПИТАЛИЗМА ВЪ РОССІИ.

Процессъ образования внутреннего рынка для крупной
промышленности.

Цѣна 2 р. 50 к.

С. ПЕТЕРБУРГЪ.
Типе-литографія А. Лейфера. Бол. Морская 65.
1893.

„Rozwój kapitalizmu w Rosji” (1895) stanowi wzór twórczego zastosowania marksistowskiej teorii ekonomicznej i marksistowskiej metody badania do procesów gospodarczo-społecznych w Rosji.

Что дѣлать?

Наболѣвшіе вопросы нашего движенія

Н. ЛЕНИНА.

... Партиный борба придаетъ парти
силу и живучесть, величайшимъ доказа-
тельствомъ слабости парти является ее
расколеваемость и притупленіе этическихъ
границъ, парти укрепляется тѣмъ,
что очищаетъ себя" (1916 письмо Ленина
къ Марксу отъ 24 июня 1912 г.).

Цѣна 1 руб.

Preis 2 Mark — 250 Francs.

STUTTGART

Verlag von J. H. W. Dietz Nachf. (G. m. b. H.)

1902

W pracy „Co robić?” (1902) zawarte zostało ideologiczne uzasadnienie roli partii klasy robotniczej, jako siły kierowniczej ruchu rewolucyjnego.

И. ЛЕНИН Ein Schritt vorwärts, zwei Schritte rückwärts
(Über die Krise in unserer Partei)

РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТИЯ

И. ЛЕНИНЪ.

**Шагъ впередь,
два шага назадъ**

(Кризисъ въ нашей Парти).

ЖЕНЕВА

Типография ПАРТИ. Rue de la Coulouvreniere, 27.

1904

„Krok naprzód dwa kroki wstecz” (1904) zawierała pierwszy wykład zasad, na których powinna opierać się partia nowego typu.

N. Lenin. Deux tactiques.

Prix: 1 fr. 25 cts. — 1 mk. — 18 sh. — 23 cent.

Российская Социалдемократическая Рабочая Партия

ПРОЛЕТАРИИ ВСЕХ СТРАНЪ СЪЕДИНЯЙТЕСЬ!

И ЛЕНИНЪ

**ДВѢ ТАКТИКИ
СОЦІАЛЬДЕМОКРАТІИ
ВЪ ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ
РЕВОЛЮЦІИ.**

Изданіе Центр. Ком. Р. С. Д. Р. П.

ЖЕНЕВА

Типографія Партия. 3, rue de la Collins 3.

1905.

Dzielo Lenina „Dwie taktyki socjaldemokracji w rewolucji demokratycznej” (1905) formulovalo perspektywy przestania rewolucji burzuaazyjnej w rewolucje socjalistyczna i omawialo kierownicza role robotniczej w tym procesie.

ВЛ. ИЛЬИНЪ.

МАТЕРИАЛИЗМЪ
И
ЭМПИРИОКРИТИЦИЗМЪ

**критическія замѣтки объ одной
реакціонной философіи.**

ИЗДАНИЕ „ЗВЕНО“
МОСКВА
1909

Lenin w swojej pracy filozoficznej „Materializm a empi-
riokrytycyzm” (1909) z całą energią przeciwstawił rewizjo-
nizmowi i próbom odchylenia się od marksizmu i wyrze-
kania materializmu filozoficznego oraz dialektyki.

Lenin w Zakopanem. Stąd kierował on ruchem rewolucyjnym w Rosji.

Н. ЛЕНИНЪ (ВЛ. ИЛЬИНЪ).

**ИМПЕРІАЛИЗМЪ,
КАКЪ НОВѢЙШІЙ ЭТАПЪ
КАПИТАЛИЗМА.**

(Популярный очеркъ).

СКЛАДЪ ИЗДАНИЯ

Книжный складъ и магазинъ „Жизнь и Знамя“
Петроградъ, Поварской пер., 2, кн. 9 и 10. Тел. 227—42.
1917 г.

„Imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu” (1917) zawierała analizę imperializmu, jako okresu zaostrzania się wszystkich sprzeczności kapitalizmu, jako przedednia rewolucji proletariackiej. Równocześnie Lenin w tej pracy wskazał na możliwość zwycięstwa rewolucji i socjalizmu z początku w jednym, oddzielnie wziętym kraju.

Przyjechałem do Piotrogradu dopiero 3 kwietnia w nocy — wystąpić więc 4 kwietnia na zebraniu z referatem o zadaniach rewolucyjnego proletariatu mogłem oczywiście tylko w imieniu własnym i zastrzegając się, że jestem niedostatecznie przygotowany.

Jedyną rzeczą, którą mogłem zrobić dla ułatwienia pracy sobie — i *sumiennym* oponentom — było przygotowanie też *na piśmie*. Odczytałem je i oddałem ich tekstow. Ceretemu. Czytałem je bardzo wolno i *dwukrotnie*: najpierw na zebraniu bolszewików, następnie na zebraniu bolszewików i mienšzewików.

Oddaję do druku te moje osobiste tezy, opatrzone tylko bardzo krótkimi wyjaśnieniami, które znacznie szerzej zostały rozwinięte w referacie.

TEZY

1. W naszym stosunku do wojny, która ze strony Rosji bezwarunkowo pozostaje wojną grabieżczą, imperialistyczną również przy nowym rządzie Lwowa i ski, na skutek kapitalistycznego charakteru tego rządu — nie-

„Tezy kwietniowe” Lenina rozwinęły plan bezpośredniego przejścia od rewolucji burżuazyjno-demokratycznej do rewolucji socjalistycznej.

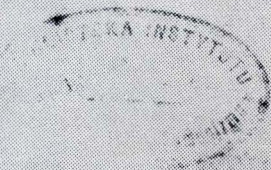
LENIN

PAŃSTWO A REWOLUCJA

*Nauka marksizmu o państwie
a zadania proletariatu podczas rewolucji*

przetłumaczył
CZESŁAW HULANICKI

Wydanie 2-gie, poprawione

NAKLADEM SPÓŁDZIELNI KSIĘGARSKIEJ „KSIĄŻKA”

WARSZAWA 1927

Dzieło Lenina „Państwo a Rewolucja” zostało napisane bezpośrednio przed zdobyciem władzy przez robotników w Rosji.

Российский Социаль-Демократический Рабочий Партия.

Пролетария всех стран, соединяйтесь!

И Ленинъ.

МАТЕРИАЛЫ ПО АГРАРНОМУ ВОПРОСУ.

К. С. Р. Д. С.	
I	
ЗК1А	II
№ 1133	

000000

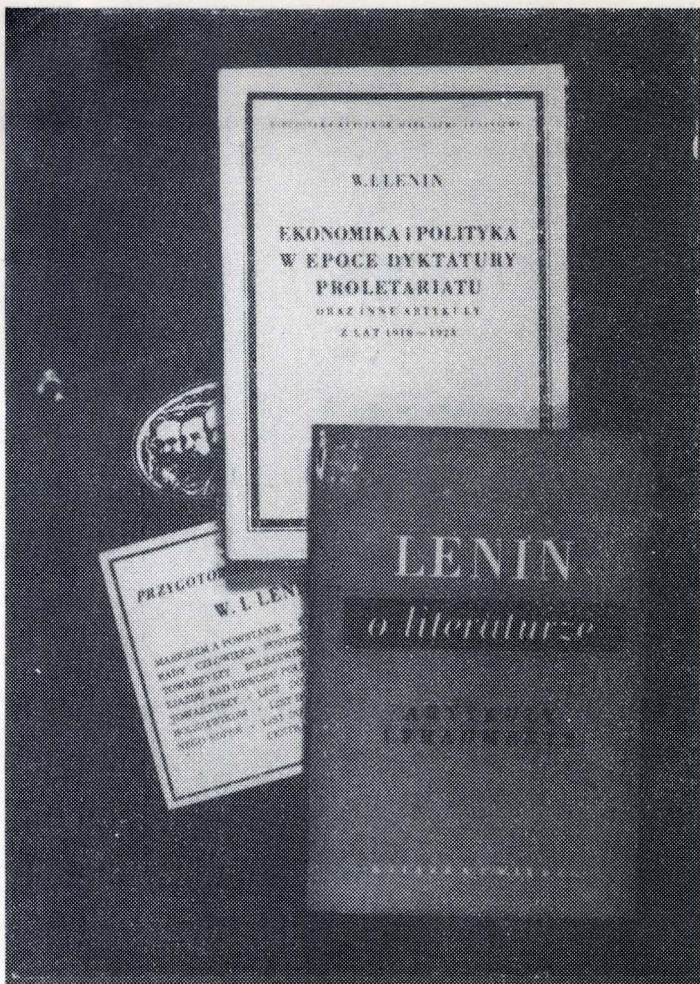
Итого 88 коп.

840		

ИЗДАТЕЛЬСТВО
1917.

W wydaniu tym były opublikowane artykuły Lenina z zakresu kwestii agrarnej (1917).

Działalność Lenina w okresie budowy państwa radzieckiego była niezwykle bogata i wszechstronna.

L E N I N

**DZIECIĘCA CHOROBA
„LEWICOWOŚCI”
W KOMUNIZMIE**

SPÓŁDZIELNIA WYDAWNICZA „KSIAZKA” 1945

Lenin w pracy „Dziecięca choroba „lewicowości” w komunizmie” precyzuje zasady strategii i taktyki międzynarodowego ruchu robotniczego.

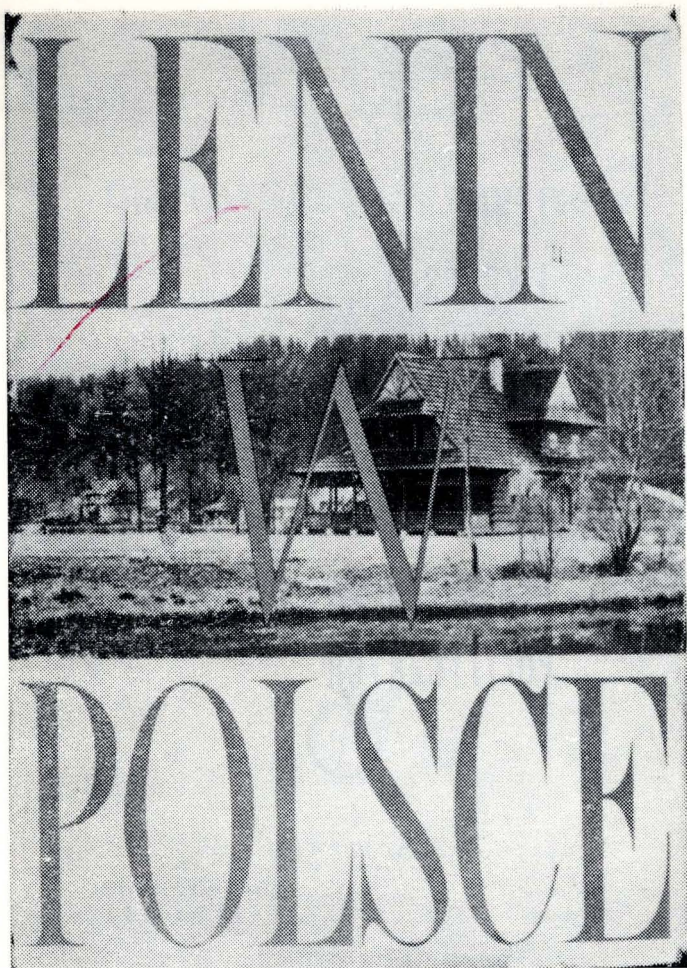
LENIN
O POLSCE
i POLSKIM RUCHU
ROBOTNICZYM

*Artykuły, przemówienia,
dokumenty, listy*

• KSIĄZKA I WIEDZA •

1954

Zbiór publikacji Lenina o problematyce polskiej (1954).

W opracowaniu tym autor przedstawia czytelnikowi polskiemu zarys działalności Lenina w Polsce. Omawia jego dzieła opublikowane w tym czasie, więzy łączące Lenina z ludem polskim, odtwarza jego stosunek do polskiego ruchu robotniczego, do partii działających wśród proletariatu polskiego i do kwestii polskiej w przededniu pierwszej wojny światowej.

WALENTYNA NAJDUŠ

LENIN
I KRUPSKA
W KRAKOWSKIM
ZWIĄZKU
POMOCY
DLA WIĘŹNIÓW
POLITYCZNYCH

WYDAWNICTWO LITERACKIE
KRAKÓW 1953

Praca przedstawia kontakty Lenina i Krupskiej z Krakowskim Związkiem Pomocy dla Więźniów Politycznych, pod opieką którego Lenin i jego rodzina znajdowali się podczas swego pobytu w Polsce.

W. I. LENIN

DIE REVOLUTION VON 1917

VOM STURZ DES ZARISMUS
BIS ZU DEN JULITAGEN

ERSTER HALBBAND
VON MITTE MÄRZ BIS ANFANG JUNI

VERLAG FÜR LITERATUR UND POLITIK
WIEN-BERLIN

XX tom pierwszego zbiorowego wydania „Dzieł” w Niem-
czech (1928 r.).

LENIN

SPISY

I

1893 - 1894

SVĚTOUDA

I tom prac Lenina jaki ukazal się w Czechosłowacji w
1951 r.

BIBLIOTHEK DES

MARXISMUS — LENINISMUS

LENIN

DREI QUELLEN UND
DREI BESTANDTEILE
DES MARXISMUS

VERLAG DER RUMANISCHEN ARBEITERPARTEI

Praca Lenina „Trzy źródła i trzy części składowe marksizmu” wydana w Rumunii.

Książki, plakaty i fotokopie eksponowane na wystawie pochodzą ze zbiorów:

Biblioteki KC PZPR w Warszawie,

Zakładu Historii Partii przy KC PZPR w Warszawie,

Biblioteki Narodowej w Warszawie,

Muzeum Lenina w Warszawie,

Biblioteki KW PZPR w Białymstoku,

Zarządu Wojewódzkiego TPPR w Białymstoku,

Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białymstoku.

